

N:o 41.

Ank. till Riksd. kansli den 21 juni 1887, kl. 1 e. m.

*Utlåtande, i anledning af väckta motioner om beviljande af statslån
åt Ulricehamn—Vartofta jernvägsaktiebolag.*

(R. A.)

I en inom första kammaren väckt, till statsutskottet remitterad motion (n:o 13) har af herr *Victor Ekenman*, med hvilken herrar friherre *R. von Kræmer* och *F. W. Dahl* instämt, föreslagits, att af statsmedel måtte till Ulricehamn—Vartofta jernvägsaktiebolag mot första in-teckning uti bolagets jernväg med tillhörigheter lemnas såsom lån 430,000 kronor, som skulle förräntas och amorteras med ungefär fem procent för år, deraf omkring $4\frac{1}{2}$ procent skulle räknas såsom ränta och resten såsom amortering, allt enligt Riksdagens närmare bestämmelser.

Inom andra kammaren har herr *F. Lindedal*, med hvilken herrar *J. Smedberg* och *S. Fr. Norén* instämt, i en till statsutskottet hänvisad motion (n:o 38) föreslagit, att, derest Ulricehamn—Vartofta jernvägsaktiebolag kunde konvertera sina äldre lån och lemna staten första in-teckning uti jernvägen med tillbehör, Riksdagen måtte besluta att till nämnda bolag lemna ett lån å 425,000 kronor till så billig ränta och amortering, som utan förlust för staten kunde åstadkommas, samt att i

mån som de arrendekontrakt upphörde, hvilka vid expropriation af jorden vore gällande å indragna boställena Björnarp Darragården i Blidsbergs socken, Humla Ödegården i Humla socken, Smula Björnegården i Smula socken och Åkerholmen i sistnämnda socken, allt Redvägs härad, Riksdagen måtte efterskänka den lösen, Ulricehamn—Vartofta jernvägsbolag skulle betala för från dessa hemman exproprierad jord, uppgående till 1,139 kronor 57 öre.

Herr Ekenman har till stöd för sin framställning åberopat innehållet af sin i januari månad detta år till Riksdagen afgifna motion n:o 40. I herr Lindedals motion, äfvensom till en del i herr Ekenmans sistnämnda motion anföres hufvudsakligen,

att för anläggning af jernväg från Ulricehamn till statens jernväg vid Vartofta med tre fots spårvidd ett aktiebelopp af 464,100 kronor tecknats och till fullo inbetalts;

att jernvägen öppnats för allmän trafik den 4 december 1874 och att anläggningskostnaden utgjort 897,677 kronor;

att det för jernvägsanläggningen bildade Ulricehamn—Vartofta jernvägsaktiebolag måst för anskaffande af de medel, som utöfver aktiekapitalet erfordrades, upptaga dyra lån, såsom

ett hos aktiebolaget Göteborgs handelskompani, mot en kapitalrabatt af tolf procent, erhållet obligationslån å 330,000 kronor, förskrifvet med $5\frac{1}{2}$ % ränta och $1\frac{1}{2}$ % till den 30 december 1900 fortgående amortering, af hvilket lån obligationer å 77,500 kronor vid 1886 års slut vore inlösta; och

två lån af Ulricehamns sparbank, det ena å 100,000 kronor mot $5\frac{1}{2}$ % ränta samt $2\frac{1}{2}$ % amortering, hvaraf nu återstode 70,000 kronor, och det andra jemväl å 100,000 kronor mot 6 % ränta, hvaraf nu återstode 14,000 kronor;

hvarjemte bolagets styrelse, för att sättas i tillfälle fullgöra sina förbindelser, nödgats upptaga tillfälliga lån å 70,000 kronor; samt

att jernvägen i förhållande till anläggningskostnaden öfverträffat många enskilda jernvägar i förmåga att tillföra så väl egen bana som statens jernväg inkomster, i hvilket sistnämnda afseende åberopats kongl. trafikstyrelsens senaste berättelse för år 1885 sidan 55, utvisande, att ifrågavarande jernväg tillfört staten en inkomst af 114,891 kronor 34 öre.

Vid herr Lindedals motion äro fogade, jemte andra handlingar, dels en af trafikchefen A. E. Hallberg upprättad tablå öfver Ulricehamns nya jernvägsaktiebolags inkomster och utgifter under åren 1879—1886, utvisande i medeltal pr år:

trafikinkomst	kr. 82,147: 10
driftkostnad.....	» 42,915: 43
förbättrings- och nyanläggningskostnad	» 9,177: 98
summa utgifter	» 52,093: 41
samt öfverskott till räntor m. m.	» 30,053: 69

dels ock ett af chefen i vestra väg- och vattenbyggnadsdistriktet E. Atterbom afgifvet intyg, att Ulricehamns jernvägsaktiebolags bana med tillbehör vid senaste inspektion, i slutet af oktober 1886, befunnits i allmänhet väl underhållen.

I herr Lindedals motion anföres vidare, att, då denna jernväg icke förut af staten erhållit något lån eller understöd, eller ens fri jord för anläggningen, der den berört statens egendomar, det icke syntes obilligt, att staten, på sätt den understödt flere andra enskilda jernvägar, med sin kredit mot full säkerhet trädde emellan med lån samt lemnade fri jord å de fyra statens egendomar, hvarifrån detta jernvägsbolag exproprierat sådan; varande denna exproprierade jord, enligt vid motionen fogade utdrag af expropriationsnämndens och landtmätarens protokoll, upptaxerad till ett sammanlagdt värde af 1,139 kronor 57 öre.

Om än billighetsskäl måhända i viss mån kunna till stöd för förevarande förslag anföras, bör det dock, enligt utskottets åsigt, ej förbises, att ifrågavarande bolag anlagt sin jernväg utan någon förhoppning, än mindre antagande, att statslån för ändamålet skulle komma bolaget till del, och att bolaget haft att sjelft tillse i hvad mån anläggningen kunde bära ränta och amortering å de lån, bolaget hos enskilda penninganstalter upptagit. Enahanda skäl som de, hvilka nu anförts till stöd för förslaget om Ulricehamn—Vartofta jernväg, kunna åberopas beträffande många andra enskilda jernvägar, som i vårt land bragts till stånd utan understöd från statens sida. Den i ofvanberörda motioner väckta frågan sammanhänger således i sjelfva verket med en vida större, och ej föreliggande, fråga af sådan beskaffenhet att den dels ej lämpligen bör på endast enskild motion af Riksdagen tagas under öfvervägande, dels ej kan prövas utan föregången noggrann utredning, så väl beträffande det principiellt rigtiga eller origtiga i en sådan statens mellankomst, som i motionerna ifrågasättes, som ock särskildt för utrönande af den finansiella risk för staten, som vore med åtgärden förknippad.

På grund af hvad ofvan anförts kan utskottet ej förorda de förevarande motionerna, utan hemställer,

att herrar V. Ekenmans och F. Lindedals omförmälda motioner ej må vinna Riksdagens bifall.

Stockholm den 21 juni 1887.

På Statsutskottets vägnar:

Gustaf Sparre.

Reservationer:

af herr friherre *R. von Kræmer*, som yrkat bifall till herr V. Ekenmans motion; och

af herr friherre *J. von Essen* i fråga om den af utskottet begagnade motivering.
